

УДК 796.077.5:371

MIEJSCE UCZNIА-SPORTOWCA W HIERARCHII POPULARNOŚCI W KLASIE SZKOLNEJ

**Krystyna KAPIK-GRUCA, Anna PERZYŃSKA-BISKUP, Dorota DUDEK,
Dorota LIPKA-NOWAK, Jarosław OMORCZYK**

Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie, POLSKA

**МІСЦЕ УЧНЯ-СПОРТСМЕНА В ІЄРАРХІЇ ПОПУЛЯРНОСТІ ШКІЛЬНОГО КЛАСУ. Кри-
стина КАПІК-ГРУЦА, Ганна ПЕРЖИНЬСКА-БІСКУП, Дорота ЛІПКА-НОВАК, Дорота ДУДЕК,
Ярослав ОМОРЧИК. Академія фізичного виховання у Кракові, ПОЛЬЩА**

Анотація. Метою дослідження був пошук відповідей на запитання: чи залежить популярність учнів від їх рухових вмінь; чи посідають вищі ранги в ієрархії популярності учні, які займаються спортивною гімнастикою; який взірць учня склався у свідомості учасників дослідження; як сприймаються в класі учні, які займаються спортивною гімнастикою порівняно з іншими учнями?

Дослідження проводилися в початковій школі №26 м. Катовіце за участю учнів третіх класів – 14 дівчат та 7 хлопчиків. Під час дослідження використано соціометричні методи, які дали можливість дослідити неформальну структуру класу.

Проведені дослідження виявили рівень визнання учнів, які займаються спортивною гімнастикою, а також інших учнів, тобто дуже популярних; тих, яким симпатизують; тих, яких не сприймають; тих, яких не поважають. Виявлено чинники, які здатні вплинути на соціометричну позицію в групі.

Аналіз дослідницького матеріалу виявив низьку залежність між руховими вміннями, які вимірювалися тестом Z. Chromickiego та популярністю учнів у класі.

Ключові слова: популярність, учень, гімнастика, кореляція.

Wstęp. Mistrzostwo w sporcie rodzi się i dojrzewa w określonej atmosferze. Trening jest zorganizowaną formą procesu nauczania i doskonalenia w sporcie. Na efektywność wpływa m. in. Szeroki wynik natury pedagogicznej. Wymaga to kierowniczej roli trenera oraz jego współdziałania w zakresie fizycznego

i psychicznego rozwoju zawodnika. Należy również widzieć potrzebę współpracy trenera ze szkołą, bowiem jest to bardzo istotne dla właściwej atmosfery wychowawczej w sporcie, która sprzyja wyzwaniu twórczej aktywności u zawodników nie tylko w działalności sportowej, ale i w przygotowaniu własnym do pracy i innych równie ważnych funkcji społecznych.

Na sukces wychowawczy w sporcie ma istotny wpływ przygotowanie pedagogiczne ludzi odpowiedzialnych za wychowanie sportowca.

„Szkołę należy uznać za instytucję, w której dokonują się znaczące procesy osobowościowe, gdzie są realizowane najbardziej istotne potrzeby człowieka, gdzie toczy się jak najbardziej autentyczne życie” [2].

Jednym z istotnych etapów w życiu człowieka pod każdym względem są lata spędzone w szkole. Tu właśnie zaczyna się nasze przygotowanie do późniejszego życia. Przystosowanie do środowiska szkolnego zawiera formy zachowań, które umożliwiają uczniowi nawiązywanie pozytywnych kontaktów z kolegami oraz zaspokojenie potrzeb psychicznych. Jednym z najbardziej podstawowych tworów społecznych szkoły jest zespół uczniów. Kiedy klasa posiada dobrze zorganizowany proces edukacyjny powstaje atmosfera tzw. „komfortu psychicznego”, polegająca na poczuciu bezpieczeństwa [5]. Poczucie więzi z kolegami, identyfikowanie się z zespołem klasowym, wspólne przeżycia emocjonalne powodują, że każdy uczeń znajduje w klasie oparcie i nie czuje się zagrożony. Powstała w ten sposób zwarta i zintegrowana grupa stwarza korzystne warunki do realizacji celów i zadań wychowawczych bez zakłóceń. Bywa też i odwrotnie. Zdarzają się uczniowie aspołeczni, niechętni do nauki, pragną imponować agresją, często zatruwają życie słabszym kolegom i nauczycielom.

Klasa jest wtedy rozbita wewnętrznie, co utrudnia prace z takim zespołem z pożytkiem dla jednostki i całej klasy. Dlatego bardzo istotne jest poznawanie stosunków społecznych panujących w

grupach naszych wychowanków dla realizacji zadań dydaktyczno – wychowawczych [1]. Takie zadania współczesna szkoła stawia przed nauczycielem-pedagogiem. Znajomość pozycji społecznej uczniów w zespołach klasowych ma wielkie znaczenie praktyczne, umożliwia podejmowanie działań dających możliwości modyfikacji zachowań oraz wyrównania postaw emocjonalnych między poszczególnymi jednostkami w zespołach oraz dokonanie zmiany stosunku zespołu do uczniów, którzy są odrzucani. Celowe oddziaływanie wychowawcze może zmniejszyć konflikty między członkami grupy, kształtując bardziej sprzyjający rozwojowi społecznemu układ relacji między nimi [6].

Praca ukazuje wyniki badań nad nieformalną strukturą społeczną uczniów klasy trzeciej szkoły podstawowej, z uwzględnieniem sprawności motorycznej jako jednego z czynników, wpływających na poziom akceptacji wśród rówieśników oraz próbuje określić miejsce uczniów – sportowców, w hierarchii popularności w tej badanej klasie szkolnej.

Niniejsza praca może stać się dla nauczycieli, głównie wychowawców klasowych, trenerów, instruktorów kolejnym przykładem tego, jakie korzyści wypływają z przeprowadzonych badań dla praktyki edukacyjnej.

Szczegółowe cele badań wyrażają niżej sformułowane pytania, na które zamierzano odpowiedzieć w wyniku analizy zebranego materiału empirycznego.

1. Czy popularność uczniów jest zależna od ich sprawności motorycznej?
2. Czy uczniowie trenujący gimnastykę sportową zajmują wyższą rangę w hierarchii popularności w klasie?
3. Jaką pozycję socjometryczną w klasie zajmują uczniowie trenujący gimnastykę sportową?
4. Jaki wzór ucznia funkcjonuje w świadomości badanych?
5. Jak postrzegani są uczniowie trenujący gimnastykę sportową przez pozostałych uczniów w klasie?
6. Czy uczniowie trenujący gimnastykę sportową mają wyższą rangę w sprawności motorycznej?

Studia nad literaturą przedmiotu oraz przemyślenia pozwoliły na wysunięcie następujących hipotez badawczych:

1. Wyższa sprawność motoryczna warunkuje akceptację w klasie szkolnej.
2. Uczniowie sportowcy – trenujący gimnastykę sportową, są wyżej oceniani przez pozostałych uczniów.
3. Uczniowie –sportowcy osiągają najwyższe rangi sprawności motorycznej mierzonej testem Z. Chromińskiego.

Material badawczy zebrano podczas badań przeprowadzonych w Szkole Podstawowej nr 26 w Krakowie. Obiektem badań byli uczniowie trzeciej klasy – 14 uczennic i 7 uczniów.

Zainteresowanie sportem wykazała duża część klasy, ale czynnie, poza zajęciami szkolnymi, trenowało gimnastykę sportową w Klubie Sportowym „Korona” w Krakowie – 5 uczniów. Szkoła posiadała w wyposażeniu pełnowymiarową salę gimnastyczną, dwie małe sale, w których odbywały się zajęcia z gimnastyki korekcyjnej i tenisa stołowego. Opiekę nad rozwojem motorycznym i intelektualnym sprawowała nauczycielka nauczania wczesnoszkolnego. Ze względu na dużą liczbę uczniów w szkole, możliwości użytkowania przez klasy młodsze pełnowymiarowej sali gimnastycznej były utrudnione, co wymuszało korzystanie z małych sal gimnastycznych.

Metoda. W badaniach zastosowano następujące techniki:

1. Techniki socjometryczne, obejmujące dwa kryteria mierzące:
  - więzi osobowe – „Partner w ławce”,
  - więzi rzeczowe – „Samorząd w klasie”,
  - „Plebiscyt życzliwości i niechęci” – J. Korczaka.
2. Test sprawności motorycznej Z. Chromińskiego, obejmujący próby: szybkości, siły i wytrzymałości.
3. Analizę dokumentów szkolnych, w tym:
  - dzienników lekcyjnych, arkuszy ocen z roku szkolnego 2008/ 2009,
  - dzienników własnych nauczyciela wf i dzienników zajęć Szkolnego Koła Sportowego.
4. Wywiad z:

- wychowawcą klasy,
  - nauczycielem wf.
5. Techniki statystyczne, w tym rachunek korelacyjny Spearman'a.

Wyniki. Sprawność motoryczna uczniów klasy trzeciej w ujęciu całościowym

Sprawność motoryczna wiąże się ze zdrowiem i powodzeniem /zaradnością/ w życiu codziennym, a w wieku szkolnym z nauką.

Współcześni teoretycy sprawność motoryczną odnoszą do całości możliwości i umiejętności człowieka w wykonywaniu wszelkich działań ruchowych. Test sprawności motorycznej Z. Chromińskiego wykorzystany w niniejszej pracy, jest powszechnie zaakceptowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i obejmuje trzy próby: szybkości, siły i wytrzymałości.

Rezultaty uzyskane w poszczególnych próbach przeliczono na punkty i zsumowano według instrukcji. Maksymalna liczba punktów jaką mogli uzyskać uczniowie z każdej próby to 100, a maksymalna ilość punktów ogólnej sprawności motorycznej wynosiła 300 punktów.

Aby ustalić rangę sprawności motorycznej uczniów badanej klasy, przedstawiono ogólną sprawność motoryczną w ujęciu całościowym.

Tabela 1

Ogólna sprawność motoryczna wg prób

Lp	Uczeń	Próby sprawności motorycznej wg Z.Chromińskiego						Suma pkt	Ranga
		Bieg na 40 m (w s)	Pkt	Bieg na wytrzymałość (w min)	Pkt	Rzut p. lekarską 2kg(w m)	Pkt		
1.	BB g	7,81	22	10	100	6,05	63	185	3
2.	GA	11,04	0	3,18	30	5,25	45	75	20
3.	GK	9,27	0	4,36	45	5,79	46	91	14,5
4.	JA	9,02	0	2,43	20	5,06	41	61	21
5.	KP	8,27	0	10	100	5,10	42	142	11
6.	KS	8,15	0	5	50	5,04	30	80	18
7.	KSz	9,57	0	3,25	30	6,29	57	87	17
8.	LP g	7,59	14	10	100	7,13	77	191	2
9.	PJ	8,12	12	4,22	40	5,45	49	101	13
10.	PW	8,44	2	10	100	6,14	65	167	6
11.	P.Jas	7,78	23	10	100	5,06	41	164	7
12.	RZ	8,31	6	10	100	5,48	50	156	8
13.	SP	9,04	0	10	100	5,25	45	145	10
14.	SzJ g	7,78	23	10	100	5,31	46	169	4
15.	SK	8,30	6	4	40	5,25	45	91	14,5
16.	TN	8,39	3	3,20	30	5,32	46	79	19
17.	WN g	7,80	22	10	100	5,30	46	168	5
18.	WG g	7,60	29	10	100	6,46	73	203	1
19.	WS	8,83	0	9	90	5,00	29	119	12
20.	ZD	9,74	0	3	30	6,43	60	90	16
21.	ZA	8,44	2	10	100	5,25	45	147	9

Legenda: g – uczniowie trenujący gimnastykę sportową

Tabela 2

Wartości średniej arytmetycznej ogólnej sprawności motorycznej uczniów klasy trzeciej w punktach

x (s)	S	Sx	V[%]	X min	X max
129,09	44,28	0,12	34,30	61	203

Średnia arytmetyczna sprawności motorycznej uczniów trzeciej klasy wynosiła 129,09, co wiadać z tabeli 2 i kształtowała się na dość niskim poziomie – maksymalna ilość punktów to 300.

Dość duża różnica między wynikiem najniższym, a najwyższym świadczy o różnym poziomie sprawności motorycznej uczniów w badanej klasie. Uczniowie sportowcy uzyskali wysokie wyniki sprawności motorycznej, zajmując kolejne najwyższe rangi /od 1 do 5/, co założono hipotetycznie. Najsprawniejsza okazała się gimnastyczka WG /tabela 1/.

Zależność między popularnością badanych a sprawnością motoryczną mierzoną testem Z. Chromińskiego.

Miarą popularności ucznia w klasie uczyniono łączną liczbę uzyskanych wyborów w trzech kategoriach: „Partner w ławce”, „Samorząd w klasie” oraz „Plebiscyt życzliwości i niechęci”. Uczeń popularny to taki, którego pozytywnie wybrała przynajmniej połowa klasy, przy czym negowany był nie więcej niż przez 33 % uczniów. Uczeń niepopularny – to taki, który został negatywnie oceniony, albo był pomijany w wyborach zarówno pozytywnych jak i negatywnych lub też posiadał trzykrotnie mniej wyborów pozytywnych niż negatywnych. Inaczej mówiąc, akceptacja ucznia charakteryzowała się dużą przewagą wyborów pozytywnych nad negatywnymi, zaś nieakceptacji – odwrotnie, większą ilością wyborów negatywnych nad pozytywnymi lub pomijaniem w wyborach. Dla udzielenia odpowiedzi na pytania badawcze i weryfikację przyjętych hipotez zastosowano rachunek korelacyjny Spearman’a.

Jak widać z tabeli 3 i 4, stwierdzono zależność małą, a tym samym korelację niską między sprawnością motoryczną, a popularnością uczniów w badanej klasie trzeciej.

Uwarunkowania popularności – niepopularności uczniów w trzeciej klasie szkoły podstawowej.

Tabela 3

**Wartości współczynnika korelacji między sprawnością
motoryczną a popularnością w klasie trzeciej**

Lp	Inicjały	R2	R1	R1 – R2	D2
1	BB g	17	3	-14	196
2	GA	14	20	-10	100
3	GK	21	14,4	-6,5	42,25
4	JA	7	21	14	196
5	KP	4	11	7	49
6	KS	19	18	-1	1
7	KSz	15	17	2	4
8	LP g	13	2	-11	121
9	PJ	10	13	3	9
10	PW	10	6	-4	16
11	PJas	1	7	6	36
12	RZ	3	8	5	25
13	SP	20	10	-10	100
14	SzJ g	10	4	-6	36
15	SK	12	14,5	-2,5	6,25
16	TN	18	19	1	1
17	WN g	2	5	3	9
18	WG g	5	1	-4	16
19	WS	16	12	-4	16
20	ZD	8	16	8	64
21	ZA	6	9	3	9
					R sp. 0,38

Legenda: g – uczniowie trenujący gimnastykę sportową,

R1- ranga sprawności motorycznej,

R2- ranga popularności,

Rsp- współczynnik korelacji rangowej Spearman’a.

Testy socjometryczne autorstwa J. Moreno umożliwiły rozpoznanie popularności i niepopularności w klasie. Dzięki informacjom jaki dostarczyli uczniowie można było wyodrębnić powody jakimi kierowali się uczniowie przy wyborach pozytywnych jak i negatywnych. Uczniowie przedstawili

w testach cechy charakteru swoich kolegów, którymi kierowali się przy dokonywaniu odpowiedniego wyboru w uzasadnieniu swojej decyzji.

Tabela 4

Skala wartości współczynnika korelacji Spearman'a

$r < 0,20$	związek słaby	zależność nieznacząca
$0,20 < r < 0,40$	korelacja niska	zależność mała
$0,40 < r < 0,70$	korelacja umiarkowana	zależność istotna
$0,70 < r < 0,90$	korelacja wysoka	zależność znacząca
$0,90 < r < 1,00$	korelacja bardzo wysoka	zależność bardzo pewna

Tabela 5

Uzasadnienia wyborów pozytywnych w kryterium „Partner w ławce” w klasie trzeciej

Cecha	Dziewczęta	Chłopcy	Razem	Ranga
Miła		5	4	3
Fajna		10	5	2
Pomaga innym		5	2	4
Przyjacielska/ski		3	2	5
Koleżeńska/ski		13	6	1

Najbardziej pożądanymi cechami jakimi powinien wyróżniać się partner do wspólnej ławki, to według uczniów klasy trzeciej m. in.: osoba koleżeńska, fajna, miła, pomocna i przyjacielska.

Tabela 6

Uzasadnienia wyborów negatywnych w kryterium „Partner w ławce” w klasie trzeciej

Cecha	Dziewczęta	Chłopcy	Razem	Ranga
Dokucza innym	4	10	14	1
Przeszkadza	3	5	8	3
Gada*	3	8	11	2
Osoba nie dla mnie*	4	2	6	4

*Autentyczne wypowiedzi uczniów

W roli partnera do wspólnej ławki, badani nie chcieli widzieć takich uczniów, którzy: dokuczają innym, rozmawiają i przeszkadzają. Pojawia się stwierdzenie, że dana osoba jest „nie dla mnie”.

Tabela 7

Uzasadnienia wyborów pozytywnych w kryterium „Samorząd w klasie” w klasie trzeciej

Cecha	dziewczęta	Chłopcy	Razem	Ranga
Odpowiedzialny	8	4	12	2
Miły/a	10	5	15	1
Opiekuje się klasą	4	2	6	5
Mądry/a	5	3	8	3
Fajny/a	5	2	7	4
Obowiązkowy	3	2	5	6

W uzasadnieniach wyborów do samorządu klasowego, badani wskazali, że ich kandydatów cechuje: bycie miłym, odpowiedzialność, mądrość, fajność, opiekuńczość i obowiązkowość.

Według uczniów klasy trzeciej nie nadaje się do samorządu klasowego ten uczeń, który: nie słucha, jest nieodpowiedzialny, nieobowiązkowy.

Omówienie. Podjęte badania w klasie trzeciej szkoły podstawowej w Krakowie miały na celu

określenie podobieństwa i różnic cech między uczniami, którzy osiągnęli wysokie i niskie pozycje w różnych kryteriach socjometrycznych. Określenie cech uczniów o wysokich i niskich statystykach socjometrycznych w różnych kryteriach pozwoliło zweryfikować hipotezy mówiące o związkach pozycji społecznej uczniów z ich sprawnością motoryczną.

Tabela 8

**Uzasadnienia wyborów negatywnych w kryterium
„Samorząd w klasie” w klasie trzeciej**

Cecha	Dziewczęta	Chłopcy	Razem	Ranga
Nieodpowiedzialny	2	9	11	2
Gada	1	3	4	4
Nieobowiązkowy	1	4	5	3
Brudny	0	3	3	5
Nie słucha Pani	4	8	12	1

Do określenia pozycji społecznej uczniów wykorzystano techniki socjometryczne umożliwiające uzyskanie danych o nieformalnej strukturze klasy. Dzięki zastosowanej technice można było określić, którzy uczniowie są przez innych członków grupy akceptowani, a którzy żyją na marginesie zespołu lub są w całkowitej izolacji. Przeprowadzone analizy uwzględniły poziom akceptacji uczniów trenujących gimnastykę sportową oraz uczniów odrzuconych. Dzięki temu można było poznać uczniów cieszących się dużym uznaniem (popularnych), a także tych, których członkowie grupy darzą sympatią oraz nie akceptują i odrzucają. W grupach tych rozpatrzono czynnik, który może mieć wpływ na określone pozycje socjometryczne w zespole. Zaliczono do niego sprawność motoryczną.

Przyjęto, że sprawność motoryczna mierzona testem Z. Chromińskiego oraz trenowanie gimnastyki sportowej mogą mieć pośredni wpływ na przystosowanie szkolne.

Analiza materiału badawczego wykazała na niską zależność między sprawnością motoryczną mierzoną testem Z. Chromińskiego, a popularnością uczniów w tej klasie. Fakt, iż uczniowie trenują gimnastykę sportową również nie wpłynął na ich popularność wśród rówieśników. Badania dowiodły, że wysoka ranga sprawności motorycznej raczej nie miała wpływu na wyższą rangę w hierarchii popularności, a uprawianie sportu również nie wpływało znacząco na wyższą rangę popularności. Efekty sportowe zależą w dużej mierze od: stosunków koleżeńskich w grupie, sympatii i antypatii, umiejętności krytycznego wartościowania oraz sprawiedliwej oceny współpartnera.

Poza kontaktami sportowymi w grupie liczą się kontakty osobiste. Jedne i drugie mają na siebie wpływ i decydują często o tym, co nazywamy więzią społeczną w grupie sportowej. Od tej więzi z kolei zależy w dużym stopniu efektywność pracy w sporcie. Różnie kształtuje się to w sportach indywidualnych i zespołowych, niemniej od stopnia integracji grupy zależy w dużym stopniu wynik sportowy. Źródłem dobrej atmosfery panującej w zespole jest ogólna atmosfera panująca w klubie sportowym oraz więź grupowa i dobra współpraca z trenerem. Czynniki warunkujące pozycję ucznia w klasie szkolnej są na różnych poziomach rozwoju osobniczego – różne.

Osoby najpopularniejsze w młodszym wieku szkolnym przewyższają innych członków grupy wzrostem i inteligencją. Dzięki bardziej zaawansowanemu rozwojowi tych cech najbardziej popularni mają więcej pomysłów do zabaw, co powoduje, że inne dzieci chętnie się im podporządkowują [3].

Dzieci w okresie wczesnoszkolnym nadają większą rangę czynnikom zewnętrznym, uznają za najbardziej popularne te dzieci, które osiągają dobre wyniki w nauce, dobrze się zachowują i mają znaczących rodziców [4].

Z pedagogicznego punktu widzenia bardzo trudna jest sytuacja uczniów odrzuconych (nieakceptowanych), których należy uznać za nieprzystosowanych do warunków szkolnych. Brak akceptacji i odrzucenie ucznia przez zespół, do którego należy, stanowi problem społeczny i indywidualny. Z punktu widzenia społecznego zjawisko to wiąże się z odrzuceniem, które może prowadzić do nieprzystosowania społecznego [7].

Większość uczniów odrzuconych ma poczucie własnej niepopularności wśród rówieśników i uważa, że jest to najważniejszy ich problem życiowy, wywołujący poczucie „inności”, mniejszej wartości, co w konsekwencji może doprowadzić do poczucia się niepotrzebnym [5].

Dlatego zachodzi konieczność przygotowania nauczycieli, trenerów, instruktorów, zarówno w

zakresie diagnozowania stosunków społecznych w klasie /grupie sportowe/, jak i możliwości stosowania metod wychowawczych, w zależności od potrzeb zespołów i uczniów indywidualnych.

Wnioski.

1. Popularność uczniów w małym stopniu zależy od sprawności motorycznej w badanej klasie szkolnej.
2. Uczniowie trenujący gimnastykę sportową nie otrzymali wyższych rang w hierarchii popularności.
4. Uczniowie – sportowcy zajmowali różne pozycje socjometryczne; dwie zawodniczki osiągnęły wysokie rangi popularności: 2 i 5, a pozostałe; 10,13,17, co przeczyło postawionym hipotezom (tabela 3).
5. Wśród uczniów trenujących gimnastykę sportową, nie stwierdzono odrzucenia przez klasę.
6. Należałoby sprawdzić jakie relacje interpersonalne zachodzą między uczniami trenującymi gimnastykę sportową, pozostałymi zawodnikami z drużyny, w macierzystej sekcji gimnastycznej.

Piśmiennictwo

1. *Ekiert-Grabowska D.* Dzieci nieakceptowane w klasie szkolnej / Ekiert-Grabowska D. – Warszawa : Ruch Pedagogiczny, 1882.
2. *Gołaszewski T.* Szkoła jako system społeczny / Gołaszewski T. – Warszawa: PWN, 1977.
3. *Hurlock E.* Rozwój dziecka / Hurlock E. – Warszawa : PWN, 1961.
4. *Janowski A.* Poznawanie uczniów / Janowski A. – Warszawa : WSiP, 1985.
5. *Kosińska E.* Klasa jako grupa społeczna / Kosińska E. – Kraków : Rubikon, 1999.
6. *Łobocki M.* Wychowanie w klasie szkolnej / Łobocki M. – Warszawa : WSiP, 1974.
7. *Molak A.* Socjometria na usługach wychowania / Molak A. // *Kwartalnik Pedagogiczny.* – 2003. – Nr 1.

MIEJSCE UCZNIJA-SPORTOWCA W HIERARCHII POPULARNOŚCI W KLASIE SZKOLNEJ

**Krystyna KAPIK-GRUCA, Anna PERZYŃSKA-BISKUP, Dorota DUDEK,
Dorota LIPKA-NOWAK, Jarosław OMORCZYK**

Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie, POLSKA

Streszczenie. Szczegółowe cele badań wyrażają niżej sformułowane pytania, na które zamierzano odpowiedzieć w wyniku analizy zebranego materiału empirycznego.

1. Czy popularność uczniów jest zależna od ich sprawności motorycznej?
2. Czy uczniowie trenujący gimnastykę sportową zajmują wyższą rangę w hierarchii popularności w klasie?
3. Jaka pozycję socjometryczną w klasie zajmują uczniowie trenujący gimnastykę sportową?
4. Jaki wzór ucznia funkcjonuje w świadomości badanych?
5. Jak postrzegani są uczniowie trenujący gimnastykę sportową przez pozostałych uczniów w klasie?
6. Czy uczniowie trenujący gimnastykę sportową mają wyższą rangę w sprawności motorycznej?

Materiał badawczy zebrano podczas badań przeprowadzonych w Szkole Podstawowej nr 26 w Krakowie. Obiektem badań byli uczniowie trzeciej klasy – 14 uczennic i 7 uczniów.

Do określenia pozycji społecznej uczniów wykorzystano techniki socjometryczne umożliwiające uzyskanie danych o nieformalnej strukturze klasy. Dzięki zastosowanej technice można było określić, którzy uczniowie są przez innych członków grupy akceptowani, a którzy żyją na marginesie zespołu lub są w całkowitej izolacji. Przeprowadzone analizy uwzględniły poziom akceptacji uczniów trenujących gimnastykę sportową oraz uczniów odrzuconych. Dzięki temu można było poznać uczniów cieszących się dużym uznaniem (popularnych), a także tych, których członkowie grupy darzą sympatią oraz nie akceptują i odrzucają. W grupach tych rozpatrzono czynnik, który może mieć

wpływ na określone pozycje socjometryczne w zespole. Zaliczono do niego sprawność motoryczną.

Analiza materiału badawczego wykazała na niską zależność między sprawnością motoryczną mierzoną testem Z. Chromińskiego, a popularnością uczniów w tej klasie.

Słowa kluczowe: popularność, uczeń, gimnastyka, korelacja.

**THE POSITION OF A PUPIL-SPORTSMAN
IN THE POPULARITY HIERARCHY OF A SCHOOL'S GRADE**

**Krystyna KAPIK-GRUTSA, Anna PERZYŃSKA-BISKUP, Dorota DUDEK,
Dorota LIPKA-NOWAK, Jarosław OMORCZYK**

Academy of Physical Education in Krakow, POLAND

Annotation. The aim of the article was to show the results of research on the position of pupils-gymnasts in the popularity hierarchy in the three grades of primary school.

The analysis of research material showed a low correlation between motor skills and popularity of students in the grade.

Key words: popularity, pupil, gymnastic, correlation.